

3. Гудзинський О.Д. Менеджмент у системі агробізнесу. Навчальний посібник / О.Д. Гудзинський. – Київ "Урожай", 1994. – 237 с.
4. Андрійчук В. Менеджмент: прийняття рішень і ризик / В. Андрійчук, Л. Бауер. – К.:КНЕУ, 1998. – 314 с.
5. Терещенко В.К. Формування ринкового механізму в аграрному секторі АПК / В.К. Терещенко // Економіка України. – 2003. – № 4. – С.13-15.

Гошовська Галина Михайлівна,
студентка спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
економічного факультету Подільського державного
аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: к. ю. н., доцент Подорожна Т. С.

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ДОГОВІР ЯК РЕГУЛЯТОР СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

У загальній теорії права була сформована позиція, згідно з якою розрізнялися два типи договорів, а саме: договір з нормативним змістом (нормативний договір) та договір - угода.

До нормативних договорів, що є підставою виникнення юридичної норми, належали міжнародні договори, договори в державному та адміністративному праві, в яких кожен із суб'єктів виступав носієм нормативної влади, а також договори, в яких жоден із його учасників хоча міг і не бути носієм нормативної влади, але юридична сила якого виникала завдяки санкціонуванню такого договору органами держави (зокрема, колективні договори у трудовому праві).

До договорів – угод, що є підставою виникнення конкретного юридичного правовідношення, належали перш за все цивільні договори, що пізніше отримали найменування індивідуальних договорів.

М. Александров, аналізуючи роль договору в правовому регулюванні суспільних відносин [1, с. 70-71], зазначав, що однієї вказівки на те, що один договір (договір-угода) є підставою виникнення конкретного юридичного відношення, а другий (нормативний договір) – підставою виникнення юридичної норми достатньо для розмежування указаних типів договорів.

М. Александров визначав, що регуляторами суспільних відносин можуть бути лише нормативні договори, змістом яких є юридичні норми, які за своєю суттю не відрізняються від норм права, що містяться у законах та підзаконних актах (актах законодавства).

Що ж стосується договорів-угод (індивідуальних договорів), то вони не визнавалися регуляторами суспільних відносин (цивільних відносин), оскільки такі договори розглядалися лише як юридичні факти, що породжували конкретне правовідношення (цивільне зобов'язання), регулятором яких визнавалися відповідні імперативні норми права.

Аналізуючи договір як підставу виникнення прав і обов'язків, дослідники підкреслюють, що в цьому значенні він є ступенем у класифікації юридичних фактів, оскільки договір, як і будь-який інший з них, породжує певні права і обов'язки. Саме з цієї точки зору договір можна було поставити в один ряд з односторонніми правочинами, деліктами, адміністративними актами, юридичними вчинками, тому що усі вони за вольовою ознакою належать до юридичних дій.

Найвагоміший внесок в опрацювання механізму правового регулювання зробив С. Алексеев, який створив, як слушно зазначає В. Иванов, комплексну концепцію останнього [2, с. 45]. Суть цієї концепції полягає в одночасному розгляді правового регулювання, по-перше, як процесу, що складається із трьох стадій (регламентування суспільних відносин, що потребують правового опосередкування, дії юридичних норм, у результаті яких виникають чи змінюються суб'єктивні права й обов'язки конкретних осіб, а також реалізації суб'єктивних прав та обов'язків, при якій правове регулювання досягає мети – втілюється у поведінці конкретних осіб), а по-друге, - як механізму, що теж містить три взаємопов'язані, послідовні й закономірні основні його елементи (юридичні норми, правовідносини й акти реалізації суб'єктивних прав та обов'язків), які і створюють єдину злагоджену систему юридичних засобів впливу на суспільні відносини.

Саморегулювання (внутрішнє регулювання) – це самостійний вид регулювання, при якому сторони можуть діяти виключно на власний розсуд при укладанні будь-якого договору і не вважаються пов'язаними імперативними приписами актів цивільного законодавства. Це означає, як слушно вказує З. Ромовська, що в договірній сфері ЦК відсуває закон на друге місце, віддаючи перевагу договору. Співвідношення питомої ваги імперативних і диспозитивних норм ЦК вирішує на користь останніх. Отже, в договірній сфері закон перестає вважатися істиною в останній інстанції, сторони мають право відступати від його положень, коригуючи його до своїх інтересів [3, с. 42].

Завершуючи характеристику саморегулювання у договірній сфері приватного права, слід ще раз зауважити, що його треба розглядати лише як право сторін договору у випадках, коли вони вправі відступати від положень, викладених в імперативних нормах актів цивільного законодавства.

Визнання договору соціальним регулятором суспільних відносин потребує встановлення сутності приписів, що містяться в ньому та його нормативності. Цей напрям дослідження договору є, безумовно, перспективним. Необхідно вказати, що рішучий крок у цьому напрямі зроблено О. Погрібним. Слід погодитися з ним у тому, що сутність цивільно-правового договору як регулятора суспільних відносин полягає у тому, що ним створюються і закріплюються правила поведінки учасників відповідних відносин. Іншими словами, договір визначає норму цивільного права, якою відповідні відносини регулюються [4, с. 94].

Список використаних джерел

1. Александров Н. К вопросу о роли договора в правовом регулировании общественных отношений // Учение записки ВИЮН. – 1946. – Вып. VI.
2. Иванов В. В. Общевопросы теории договора. – М., 2000. – 160с.
3. Ромовська З. В. Проблеми загальної теорії права у проекті ЦК України // Кодифікація приватного (цивільного)

права) / за ред. А. Довгерта. – К., 2000. – 336с.

4. Погрібний О. С. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України. – К., 2009. – 304с.

Гринів Наталія Іванівна

студентка спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)» економічного факультету Подільського державного аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський
Науковий керівник: к.е.н., доцент Ковальчук В.Г.

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИМИ ВІДНОСИНАМИ В ГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВАХ

Ринкове реформування економіки незалежної України обумовило глибокі інституційні зміни у всіх сферах суспільного виробництва. Пріоритетним, безумовно, є форми, способи залучення людини в економічну діяльність, формування на цій основі високоефективної вітчизняної економіки.

Головними заходами в цьому стало відродження приватної власності на засоби виробництва, запровадження ринкових форм ведення господарської діяльності. Особливо гостро дане питання постало в аграрній сфері, де належало подолати наслідки тривалого соціалістичного експерименту, який призвів багато в чому до втрати традиційних цінностей селянського способу життя – замість дбайливого, кмітливого господарника в умовах колгоспно-радгоспного виробництва появився байдужий, безініціативний поденник.

Господарський, Земельний Кодекси України розкривають широкі можливості для розвитку аграрного бізнесу, формування у галузі ринкових відносин. Появилися можливості запровадження товарного виробництва, починаючи від первинних форм організації виробництва. Наприклад, присадибна ділянка може бути до 2 га сільгоспугідь; фермер може взяти у довготривалого користування до 50 га ріллі та 100 га сільгоспугідь, є значні можливості для розвитку оренди, лізингу тощо. Організовані форми сільськогосподарського виробництва передбачають заснування приватних підприємств, кооперативів а також господарських товариств.

Дані таблиці 1 розкривають структуру організаційних форм господарювання в АПК області, що склалася на даний час. Валова продукція також характеризує їх питому вагу у валовому виробництві галузі. На даний час, підприємства, включаючи господарські товариства, поки-що займають третину ринку продукції (31,8%), лівову частку утримують господарства населення (68,2%), що також передбачено концепцією реформ.

Таблиця 1

Валова продукція сільського господарства Хмельницької області за основними групами виробників (2013р. у постійних цінах 2010р.)

Категорії господарств	Валова продукція		У тому числі продукція			
			рослинництва		тваринництва	
	млн грн	у % до підсумку	млн грн	у % до підсумку	млн грн	у % до підсумку
Усі категорії господарств	9678,3	100,0	6929,5	100,0	2748,8	100,0
Сільськогосподарські підприємства	4784,7	49,4	3910,3	56,4	874,4	31,8
у тому числі						
державні сільськогосподарські підприємства	79,3	0,8	59,3	0,8	20,0	0,7
недержавні сільськогосподарські підприємства	4705,4	48,6	3851,0	55,6	854,4	31,1
з них						
фермерські господарства	515,6	5,3	435,2	6,3	80,4	2,9
Господарства населення	4893,6	50,6	3019,2	43,6	1874,4	68,2

Джерело: Статистичний збірник Хмельницької області за 2013р.

Аналіз діяльності сучасних форм господарювання засвідчує, що однією з проблем є удосконалення соціально-трудових відносин в колективах, переорієнтування в цьому системи управління підприємствами. Сутність питання в тому, що приватні власники піддаються особливому стану, який можна назвати «синдромом приватного власника» – недостатня увага до потреб та інтересів найманих працівників, не залучення до управління підприємствами, формування та функціонування капіталу, що знижує потенціал виробничої системи.

Таблиця 2

Типові недоліки в організації соціально-трудових відносин в господарських товариствах партнерського типу

№ з/п	Зміст типових недоліків соціально-трудових відносинах
1.	1.Недостатній професійно-кваліфікаційний рівень виробничого персоналу
2.	2.Недостатня мотивованість персоналу через низьку матеріальну винагороду
3.	3.Недостатній рівень розвитку виробничої бази потреба у значних капіталовкладеннях
4.	4.Наявність прихованого конфлікту між засновниками фірми та найманими працівниками
5.	5.Відсутність корпоративних відносин в колективі, корпоративного управління
6.	6.Слабко виражена функціональна ланка управління, домінування лінійності